

DOI 10.31651/2524-2660-2021-1-58-63
ORCID 0000-0002-8201-2712

ГОЦИНЕЦЬ Ірина Львівна

кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри порівняльної педагогіки
та методики викладання іноземних мов,
Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка
e-mail: hotsynets@ukr.net

УДК 378.091.212::81'246.2]:316.77-047.22(045)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БІЛІНГВАЛЬНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Розкрито сутність білінгвізму як комплексного змісту реальної комунікативної діяльності людини та подано характеристику його основних аспектів. Розглянуто зміст білінгвального навчання як спільної діяльності викладача і студентів у сучасному освітньому просторі. Проаналізовано складові структури білінгвальної комунікативної компетентності. Окреслено основні принципи процесу формування білінгвальної комунікативної компетентності.

Ключові слова: білінгвізм; білінгвальне навчання; білінгвальна комунікативна компетентність; білінгвальне освітнє середовище; діалог культур

Постановка проблеми. Міжнародні відносини та міжкультурні контакти стали явищами повсякденного життя. Зростаючі зв'язки на міжнародному рівні в галузі культури, освіти, мистецтва, туризму і спорту, а також в промисловості, стали каталізатором в становленні двомовності і багатомовності. Проблеми міжнародної комунікації в умовах культурно-мовних контактів вивчаються лінгвістами, філософами, психологами, соціологами, етнографами та іншими представниками науки.

Опираючись на дані, отримані дослідниками, білінгвів в сучасному світі набагато більше, ніж монолінгвів, і, тим самим, білінгвізм виступає як нормативне явище теперішнього часу.

Прояв інтересу до різних аспектів білінгвізму з плином часу, лише зростає з розвитком домінування ролі мовної політики в сучасному світі.

В педагогіці накопичено багатий досвід теоретичного осмислення основних аспектів білінгвального іншомовного навчання відповідно до професійних вимог. Значний внесок у дослідження інтеграції компонентів культури в процес навчання іноземним мовам внесли Є.М. Верещагін, Н.Д. Гальскова, Є.І. Пасов, В.В. Сафонова, С.Г. Тер-Мінасова, І.І. Халеева та інші.

В. Вайнрайх, Є.М. Верещагін, О.О. Залевська, І.О. Зимня, А.Є. Карлінський, У. Лемберт розглядали у своїх працях методичні проблеми теорії білінгвізму. Вивченням педагогічних теорій і методико-

дидактичних основ двомовної освіти займалися Л. Блумфільд, У. Вайнрайх, Є.М. Верещагін, Г.М. Вишневська, І.О. Зимня, В.Г. Костомаров, А. Турман, Л.В. Щерба та інші. В методиці навчання іноземних мов знайшли відображення окремі питання білінгвального навчання в школі, включаючи поглиблену мовну освіту в умовах середньої школи (Ю.К. Бабанський, І.А. Бім, Н.Д. Гальскова, Н.В. Коряковцева, Н.Н. Нечаєв, Е.Н. Соловйова, С.Г. Тер-Мінасова).

Метою статті здійснення аналізу й узагальнення найвагоміших аспектів формування білінгвальної компетентності студентів філологічних спеціальностей на тлі сучасності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі формування комунікативних компетентностей студентів на цілком новому рівні особливе місце посідає розвиток ціннісно-сислової компетентності в підготовці студентів-філологів. Розвиток білінгвального середовища забезпечує успішність в формуванні не тільки навчально-пізнавальної компетентності, а й комунікативної, ціннісно-сислової, інформаційної та інших.

Білінгвізм – це комплексний зміст реальної комунікативної діяльності людини, у яку включені більш складні механізми мовної поведінки двомовного індивіда в процесі мовної діяльності [1].

Лінгвістичний аспект білінгвізму необхідно винести на перше місце, оскільки він дає розуміння двомовності. В лінгвістичному аспекті, двомовність – це використання індивідом або колективом людей двох мов як засобу спілкування, знаряддя вираження їх думок [2] і почуттів. Ю.Д. Дешерієв зазначає, що лінгвістичний аспект «двомовності має справу з аналізом співвідношення структур і структурних елементів двох мов, їх взаємовпливу, взаємодії і взаємопроникнення на різних рівнях, розділах будови мови: фонологічному, морфологічному, синтаксичному, лексико-семантичному і стилістичному» [3, с. 28].

Когнітивний аспект вивчення білінгвізму пов'язаний, перш за все, з вивченням розумової діяльності білінгвального індивіда.

Когнітивна лінгвістика – це напрям лінгвістики, що вивчає взаємодію мовних явищ з іншими процесами розумової сфери (пам'ять, увага, категоризація тощо). Таким чином, об'єктом когнітивної лінгвістики є мовні знання або «ментальна структура», які є визначальною в ідентифікації мовної поведінки [4].

Психологічний аспект враховує: лексико-граматичні та граматичні категорії в першій і другій мовах; мовні категорії, невластиві рідній мові, але існуючі в другій мові; лексико-граматичні та граматичні категорії, властиві рідній мові, але відсутні в другій мові і мовній свідомості її носіїв [5].

Соціолінгвістичний аспект білінгвізму пов'язаний, перш за все, з зростанням суспільних функцій білінгвізму. Вчені розглядали білінгвізм як співіснування двох мов у рамках одного комунікативного (мовного) колективу, що використовує ці мови залежно від соціальної ситуації та інших обставин.

Вище окреслені аспекти необхідно враховувати у процесі білінгвального навчання.

О.Г. Ширін розглядає білінгвальне навчання як взаємопов'язану діяльність викладача і студентів в процесі вивчення окремих предметів засобами рідної та іноземної мов, в результаті якої досягається синтез визначених компетентностей, що забезпечує високий рівень володіння іноземною мовою і глибоке освоєння предметного змісту [6, с.54].

Таким чином, білінгвальне навчання є важливою ланкою в освітньому процесі, впровадження якого дозволить вирішити ряд завдань, таких як:

- подолання мовного бар'єру в багатомовному середовищі навчання;
- підвищення академічного успіху студентів;
- формування контекстного розуміння іноземної мови;
- підвищення рівня міжкультурної грамотності;
- розвиток лінгвістичних навичок, як умова розвитку соціокультурної мобільності.

Потреба у білінгвальній освіті диктує свої вимоги і до вищої професійної освіти. Так, для забезпечення якісної середньої освіти, необхідно організувати навчальний процес у вищій школі таким чином, щоб випускники ВНЗ мали необхідний рівень володіння компетентностями. До обов'язкових компетентностей входить іншомовна комунікативна компетентність, яка в свою

чергу, включає в себе білінгвальну компетентність.

Даний тип компетентності синтезує загальномовний, спеціально-мовний, предметний, комунікативний, культурознавчий компоненти і забезпечує здатність особистості до використання мови як засобу самоосвіти [7, с 16].

У процесі формування білінгвальної компетентності студентів слід виходити з таких теоретичних підстав як:

- білінгвальна компетентність, є частиною системи компетентностей, які опановує студент в процесі освіти;
- білінгвальна компетентність орієнтована на входження студента в полікультурний простір і на ефективну його участь в діалозі культур;
- кожна білінгвальна компетентність, в той же час, є системою, що складається з знань, умінь і навичок, культурних цінностей і переконань, соціальної ідентифікації в іноземному суспільстві;
- формування білінгвальної компетентності має певну послідовність, яка, перш за все, спрямована на створення умов для розвитку етнокультурної ідентифікації;
- білінгвальна компетентність може бути сформована в умовах цілісного освітнього процесу, який включає в себе процеси пізнання, вміння відтворювати і застосовувати отриману наукову інформацію [8].

Опираючись на аналіз різноманітних підходів до вивчення структури комунікативної компетентності, ми вважаємо за доцільне виділити наступні складові в структурі білінгвальної комунікативної компетентності:

1. Інтегративна лінгвістична компетентність передбачає засвоєння лексики, граматики, фонетики та володіння інтегративними двомовними вміннями.

2. Міжкультурна компетентність визначається сукупністю наступних умінь: вирішувати професійно-спрямовані завдання в ситуаціях, що моделюють умови міжкультурної взаємодії з партнерами в соціальній сфері; розуміти національно-культурну специфіку використання матеріалу; володіти формальними і неформальними стилями мовної поведінки.

3. Білінгвальна дискурсивна компетентність визначається вмінням розуміти різні види висловлювань, будувати логічні, пов'язані висловлювання різних функціональних стилів, що володіють цілісністю, чіткою композиційною оформленістю, при необхідності переходити з однієї мови на іншу.

4. Стратегічна компетентність полягає в умінні використовувати особисті стратегії підтримки комунікативного контакту в

ході вирішення професійних завдань соціальної роботи: привернути увагу співрозмовника, запропонувати тему спілкування, ініціювати спілкування, утримати увагу співрозмовника, підтримати розмову, завершити спілкування.

5. Прагматична компетентність полягає в здатності реалізувати комунікативний намір; надавати емоційне забарвлення висловлюванню і висловлювати оцінку ситуації спілкування (емоційно-оцінний підтекст); враховувати контекст спілкування; впливати на співрозмовника або здійснювати соціальний вплив.

Розглянувши всі види компетентностей, які є складовими у структурі білінгвальної комунікативної компетентності, ми зупинимось на основних стратегіях розвитку досліджуваної компетентності, які допоможуть студентам покращити їх рівень знань та досягнути бажаних результатів.

Ми виокремили наступні стратегії розвитку білінгвальної комунікативної компетентності:

Усна бесіда: Вона передбачає взаємодію із співрозмовниками, особливо двомовними або носіями мови. Спілкування, яке найкраще досягається у взаємодії та у дружній атмосфері, допомагає студентам, які вивчають іноземну мову, виходячи на відповідний рівень, мислити цією мовою та розмовляти природним, зрозумілим та комунікативним способом.

Розповідь оповідань: Це ще один спосіб, який допомагає студентові широко використовувати мову. Мовець демонструє свою здатність ефективно спілкуватися, використовуючи відповідні слова та фрази для розрізнення персонажів історії.

Драма: За допомогою такого способу студенти розвивають свої комунікативні навички. Драма сприяє створенню та ефективному використанню мови. Там, де ігрові лінії забуті, він імпровізує, тим самим демонструючи свою мовну компетентність.

Написання творів: Цей спосіб сприяє розвитку іноземної комунікативної компетентності. Він поєднує навички читання для отримання точної інформації та вміння використовувати її для організації зв'язного тексту.

Рольова гра: У процесі рольові гри студенти можуть розігрувати частини, призначені їм у чітко визначених ситуаціях. Їм пропонується використовувати свої знання та уяву в процесі побудови діалогів.

Діалог: Такий вид мовленнєвої діяльності допомагає студентам відтворювати реальну дійсність, перебуваючи у різних комунікативних ситуаціях та ефективно демонструвати свої знання.

Використання відеороликів для вивчення мови та інших візуальних та аудіовізуальних засобів: Перегляд та прослуховування носіїв мови під час новин по телебаченню та радіо, перегляд життєвих подій в іншомовних фільмах та відпрацювання почутого та вивченого, допомагає студентам розвивати словниковий запас повсякденної діяльності, що врешті-решт покращує їх білінгвальну комунікативну компетентність, адже переглядаючи фільм, наприклад, англійською мовою, вони мають можливість читати ти субтитри рідною чи іншою іноземною мовою, якою володіють досконало. Це цікавий спосіб захоплення студентів та сприяння розвитку комунікативної компетентності. Відеофільми також навчають та зміцнюють навички ідентифікації, маркування, наслідування та вокалізації.

Послідовні читацькі та мовні ігри: Комунікативна компетентність також може бути набута за допомогою читання книг, газет і журналів, та використання мовних ігор, таких як головоломки.

Постановка питань для роз'яснення та співпраці: Студент просить мовця повторити або пояснити вже зроблену заяву з метою роз'яснення. Таким чином, він вступає в інтерактивний діалог з мовцем, який може бути як носієм мови, так і його двомовним співрозмовником, і це допомагає йому розвивати іноземну комунікативну компетентність.

Повторення: Акт безперервного повторення того, про що говорить носій мови, є ще однією комунікативною вправою, яка допомагає студентам розвивати їх іноземну комунікативну компетентність.

Залучення до внутрішнього монологу: Цей спосіб передбачає вміння розмовляти самим з собою для того, щоб вдосконалити свою комунікативну компетентність. Це може бути декламація вірша або самотійно побудоване мовлення.

Досягнення іноземної білінгвальної комунікативної компетентності за допомогою комунікативного викладання мови: Прикладні лінгвісти та інші мовні спеціалісти визначили особливий засіб, який допомагає студентам розвивати навички комунікації. Це підхід до викладання іноземної мови або другої мови, який підкреслює мету вивчення мови у комунікативному руслі. Дж. Річардс стверджує, що цей підхід був розроблений британськими прикладними лінгвістами як реакція на відхід від граматичних підходів, таких як слуховий і усний підходи [9].

Отже, комунікативний підхід був спрямований на занурення студентів у ко-

мунікативне середовище. Для досягнення цього викладач виходить із своєї традиційної дидактичної та домінуючої ролі, щоб співпрацювати із студентами у спільній інтерпретації ідей, спільних висловлюваннях та спільних переговорах. Діяльність ґрунтується на завданнях, а зміст навчання ґрунтується на спілкуванні. Насправді існує цілеспрямоване вивчення мови, і ціль – це вільне спілкування. Викладач інтегрує всі наявні стратегії та матеріали, щоб допомогти студентам у досягненні цілі, а саме практичного володіння іноземною мовою [9–12].

Більше того, Н. Осаке, подає основні етапи розвитку комунікативної компетентності, які включають:

- етап докомунікативної діяльності;
- етап комунікативної діяльності;
- етап післякомунікативної діяльності [13].

На цьому етапі студент опиняється в ситуації, коли він заглиблюється у структуру мови, оскільки він не може розвивати іншомовну комунікативну компетентність без оволодіння базовими мовними структурами.

Етап комунікативної діяльності або стратегія глибокого завершення: На цьому етапі студенти занурюється прямо в комунікативне середовище. Такий комунікативний підхід передбачає здатність студента шукати інші шляхи, коли відповідний мовний елемент невідомий. Це також включає їх здатність шукати у своїй пам'яті мовні предмети, вивчені давно або наполовину вивчені, та вдосконалювати незасвоєні мовні ресурси.

За рахунок актуалізації потенціалу зовнішніх і внутрішніх ресурсів викладач орієнтується на створення максимально сприятливих умов в білінгвальному освітньому середовищі, що і забезпечує якісну освіту. Такими ресурсами є: науково- і навчально-методичний ресурс – забезпечення сучасними науково-освітніми та навчальними матеріалами викладачів і студентів; інформаційні ресурси – розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій в освітньому процесі; кадровий ресурс – створення умов професійного зростання викладачів; матеріально-технічний ресурс – оптимальне використання і розвиток матеріально-технічної бази університету.

Проаналізувавши особливості процесу формування білінгвальної компетентності, ми припустили, що реалізація цього процесу повинна здійснюватися відповідно до принципів:

– принцип наступності – дозволяє виділити основний зміст навчальної дисципліни навчальної програми і її понятійно-термінологічний апарат в спеціальний модуль, повторне вивчення якого із семантизації (розкриття змісту) термінів і понять мовами, які використовують для вивчення предмета, є початком адаптаційного навчання дисципліни на двомовній основі;

– принцип вхідного контролю знань – передбачає організацію навчання дисципліни у відповідності до реального рівня сформованості навчально-пізнавальних умінь;

– принцип семантизації інформації – допомагає розкрити зміст, роз'яснити сенс понять, правильне вживання наукових термінів і вільне оперування ними при засвоєнні і передачі знань;

– принцип сприятливого емоційного клімату навчання – передбачає попередження виникнення різних стресових ситуацій в навчальному процесі за допомогою зниження мовного бар'єру; ліквідації прогалів в знаннях; створення в групі, на заняттях атмосфери комфортності;

– принцип новизни і різноманітності форм, методів і засобів навчання – викладачі повинні вибирати найбільш ефективні методи, засоби, форми організації навчання студентів в двомовному середовищі, що передбачають зниження мовного бар'єру і підвищують рівень їх навчальної діяльності. Навчальна діяльність передбачає засвоєння теоретичних знань, набуття вмінь та навичок через комунікацію, практичні дії, які здійснюються в групі студентів за допомогою викладача, що викликає необхідність використання всіх видів мовленнєвої діяльності мовами, які вивчаються, їх комунікативного спілкування;

– принцип обліку рідної мови (орієнтації на рідну мову) з урахуванням специфіки лексичних одиниць;

– принцип використання національно-орієнтованого навчального матеріалу є доповненням і реалізацією принципу обліку рідної мови, оскільки передбачає використання коротких двомовних тематичних словників-мінімумів або методичних посібників для усунення виниклих проблем або попередження можливих труднощів у навчанні; використання текстів з маркованими термінами, двомовних паралельних навчальних текстів і практичних занять з презентацією планів і ключових слів мовами, які вивчаються [14, с. 14–16].

До низки цих принципів, враховуючи спеціалізацію студентів-філологів Інституту іноземних мов, ми б віднесли і принцип врахування мовних особливостей і другої

іноземної мови, адже студенти мають можливість вивчати дві мови паралельно (англійська, німецька, французька, польська). Даний принцип дає можливість студентам інтерферувати мовні явища та інтегрувати в іншомовне середовище.

Отже, під білінгвальною комунікативною компетенцією студентів слід розуміти інтегративну якість особистості, пов'язану зі здатністю (володіння предметною і мовною компетентностями в обох мовах) і готовністю студентів (компетентність особистісного саморозвитку) здійснювати ефективне міжкультурне, міжособистісне і міжгрупове і спілкування, як рідною, так і іноземною мовою.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, вдосконалення білінгвальної комунікативної компетентності студентів неможливе без впровадження в освітній процес міжпредметної і метапредметної інтеграції як способу становлення діалектичного мислення студентів для створення умов спільної когнітивної діяльності та реалізації творчих здібностей всіх учасників освітнього процесу. Діалог культур виступає як об'єктивна необхідність і умова інтеграції культур і спрямований на розкриття і включення в навчальний процес особистісного досвіду, що забезпечує отримання успішного діалогічного, полілогічного і полікультурного комунікативного досвіду і стимулює подальший розвиток білінгвальної комунікативної компетентності.

Перспектива подальших досліджень вбачається в доборі й розробці проблемних комплексних комунікативно-когнітивних завдань спрямованих на формування білінгвальної компетентності студентів-філологів.

Список бібліографічних посилань

1. Багиіроков Х.З. Билингуизм: теоретические и прикладные аспекты (на материале адыгейского и русского языков): монография. Майкоп: Изд-во АГУ, 2004. 316 с.
2. Вайнрайх У. Одноязычие и многоязычие. *Новое в лингвистике*, 1972. Вып. 6: *Языковые контакты*. С. 25–60.
3. Дешериев Ю.Д., Протченко И.Ф. Основные аспекты исследования двуязычия и многоязычия. *Проблемы двуязычия и многоязычия*. М.: Наука, 1972. С. 26–42.
4. Верещагин Е.М. Психологическая и методическая характеристика двуязычия (билингуизма). М.: МГУ, 1969. 160 с.
5. Диалог и коммуникация: философские проблемы (материалы «круглого стола»). *Вопросы философии*, 1989. № 7. С. 3–32.
6. Ширин А.Г. Билингуальное образование в отечественной и зарубежной педагогике: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Великий Новгород, 2007. 54 с.

7. Сорочкина Н.Е. Интегративная модель билингуального обучения в современной российской школе: дисс. ... канд. пед. наук. Великий Новгород, 2000. 228 с.
8. Соколова Е.И. Европейский стандарт как концептуальная основа обучения иностранным языкам в языковом вузе. *Проблемы филологии и методики преподавания иностранных языков: сб. науч. статей*, 2007. Вып. 9. С. 107–115
9. Richards J.C. The Language of Teaching Englishes: A West African Perspective. In A. Matrix (Ed.). Cambridge University Press, 1990.
10. Radford A. Transformational Grammar: a first course. Cambridge: Cambridge University Press, 1988. Pp. xiv + 625 p.
11. Ross V., Haith M., Miller S.A. et al. Child Psychology: The Modern Science. Canada: Von Hoffman Press, 1998. 800 p.
12. Spolsky B. Conditions for Second Language Learning. Oxford: Oxford University Press, 1988.
13. Osakwe N. Communicative Competence: Origin, Nature and Classroom Procedure for Attainment: Unpublished Manuscript. Awka: Nnamdi Azikiwe University, 2003
14. Давыденко Г.В. Обучение II иностранному языку в условиях лингвистической гимназии. *Иностранные языки в школе*, 2014. №6. С. 71–76.

References

1. Bagirokov, X.Z. (2004) Bilingualism: theoretical and applied aspects (based on the Adyghe and Russian languages): monograph. Maikop: ASU Publishing House. 316 p. [in Rus.]
2. Weinreich, W. (1972) Monolingualism and multilingualism. *New in linguistics: Language contacts*, 6: 25–60 [in Rus.]
3. Desheriev, Yu.D., Protchenko, I.F. (1972) Basic aspects of the study of bilingualism and multilingualism. *Problems of bilingualism and multilingualism*. Moscow: Science: 26–42 [in Rus.]
4. Vereshchagin, E.M. (1969) Psychological and methodological characteristics of bilingualism (bilingualism). Moscow: Moscow State University. 160 p. [in Rus.]
5. Dialogue and Communication: Philosophical Problems (Materials of the Round Table) (1989) *Questions of Philosophy*, 7: 3–32 [in Rus.]
6. Shirin, A.G. (2007) Bilingual education in domestic and foreign pedagogy: Abstract of Doctor in Pedagogy Dissertation. Velikiy Novgorod. 54 p. [in Rus.]
7. Sorochkina, N.E. (2000) An integrative model of bilingual education in the modern Russian school: Thesis of Ph.D in Pedagogy Dissertation. Velikiy Novgorod. 228 p. [in Rus.]
8. Sokolova, E.I. (2007). European standard as a conceptual basis for teaching foreign languages in a non-linguistic university. *Problems of philology and methods of teaching foreign languages: collection of scientific articles*, 9: 107–115 [in Rus.]
9. Richards, J.C. (1990) The Language of Teaching Englishes: A West African Perspective. In A. Matrix (Ed.). Cambridge University Press.
10. Radford, A. (1988) Transformational Grammar: a first course. Cambridge: Cambridge University Press. Pp. xiv + 625 p.
11. Ross, V., Haith, M., Miller, S.A. et al. (1998) Child Psychology: The Modern Science. Canada: Von Hoffman Press. 800 p.
12. Spolsky, B. (1988) Conditions for Second Language Learning. Oxford University Press, Oxford, UK.
13. Osakwe, N. (2003) Communicative Competence: Origin, Nature and Classroom Procedure for Attainment: Unpublished Manuscript. Awka: Nnamdi Azikiwe University.
14. Davydenko, G.V. (2014) Teaching II foreign language in a linguistic gymnasium. *Foreign languages at school*, 6: 71–76. [in Rus.]

HOTSYNETS Iryna

Ph.D in Philology, Associate Professor of Comparative Pedagogy and
Methodology of Teaching Foreign Languages Department,
Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

**SPECIFIC FEATURES OF FORMATION OF STUDENTS-PHILOLOGISTS'
BILINGUAL COMMUNICATIVE COMPETENCE**

Summary. *Introduction.* In the process of formation of communicative competencies of students at a completely new level, a special place is occupied by the development of value-semantic competence in the training of students of philology. The development of the bilingual environment ensures success in the formation of not only educational and cognitive competence, but also communicative, value-semantic, informational and others. Bilingualism is a complex content of real human communicative activity, which includes more complex mechanisms of language behavior of a bilingual individual in the process of language activity.

The bilingual communicative competence of students should be understood as the integrative personality quality associated with the ability (possession of subject and language competence in two languages) and readiness of students (competence of personal self-development) to carry out effective intercultural, interpersonal and intergroup communication, both in the native language and in a foreign language.

In the process of forming bilingual competence of students it is necessary to take into account linguistic, as the main aspect, cognitive, which is connected, first of all, with studying mental activity of bilingual individual, psychological aspect which considers lexical-grammatical and grammatical categories, language categories in the first and second languages, the sociolinguistic aspect, which is associated with the growth of social functions of bilingualism.

The structure of bilingual communicative competence includes integrative linguistic competence, intercultural competence, bilingual discursive competence, strategic competence and pragmatic competence. All these competencies are closely linked in the process of bilingual learning.

Bilingual competence is part of a system of competencies focused on the student's entry into a multicultural space and his effective participation in the dialogue of cultures. At the same time, it is a system consisting of knowledge, skills, cultural values and beliefs, social identification in foreign societies and can be formed in a holistic educational process, which includes the processes of cognition, the ability to reproduce and apply the received scientific information.

The purpose of the article is to analyze and generalize the most important aspects of the formation of bilingual competence of students of philological specialties against the background of modernity.

The methods of analysis, comparison, explication, abstraction are used in the study.

Results. The results of the study demonstrate that bilingual competence is included in the circle of professional communicative competence. It is one of the types of foreign language communicative competence. It is an opportunity for a specialist to apply knowledge, skills, qualities, experience, ability and willingness to solve problem situations in accordance with professional activities, as well as the desire to apply and to develop foreign language skills in their specialization.

The formation of bilingual competence is a holistic process and is not implemented separately in the vernacular and foreign language, as in the formation of monolingual competence (communicative competencies in the native language), and due to the integrated use of foreign language as a means of educational activities.

Originality. The authors summarize the experience of using main aspects of bilingual foreign language learning. It is proved that the bilingual communicative competence of a graduate of a general education institution is formed through the interconnected use of two languages as a means of educational activity, and as a result, the general communicative potential of students increases and expands, cognitive interest develops, their personal growth and spiritual improvement take place on the basis of a new culture in its dialogue with native one.

Conclusion. Bilingual education provides students with new information in various subject areas in accordance with personal needs, the possibility of continuous education, which creates conditions for the formation of communicative competence and allows the individual to realize himself successfully in the conditions of intercultural communication and gives additional chances to compete in the European and global specialist market. Such a person is also characterized by multicultural education, which is expressed in the idea of what is happening in the world of another person, as a representative of another culture, readiness to coexist with representatives of a foreign culture. Improving the bilingual communicative competence of students is impossible without introducing interdisciplinary and metasubject integration into the educational process as a way of developing dialectical thinking of students to create conditions for joint cognitive activity and realizing the creative abilities of all participants in the educational process.

Keywords: bilingualism; bilingual knowledge; bilingual communicative competence; bilingual educational environment; dialogue of cultures.

Одержано редакцією 18.01.2021
Прийнято до публікації 10.02.2021